

Uygulamalı Portfolyo Değerlendirme Kılavuzu

*Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü
Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu*

MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ

*EĞİTİM-ÖĞRETİM KOORDİNATÖRLÜĞÜ
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KOMİSYONU*

Uygulamalı Portfolyo Değerlendirme Kılavuzu

2025

ÖNSÖZ

Bu kılavuz, Malatya Turgut Özal Üniversitesi Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü tarafından geliştirilen ölçme ve değerlendirme politikaları çerçevesinde, öğrenci merkezli öğrenme anlayışını desteklemek amacıyla hazırlanmıştır.

“Uygulamalı Portfolyo Değerlendirme Kılavuzu”, yükseköğretimde süreç temelli değerlendirme kültürünü güçlendirmeyi, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını teşvik etmeyi ve öğretim elemanlarına kanıta dayalı değerlendirme araçları sunmayı hedefler.

*Bu çalışma, özellikle **Teknik Resim dersi** örneğinden hareketle portfolyo uygulamasının yükseköğretim ortamında nasıl planlanacağı, yürütüleceği ve değerlendirileceğine ilişkin bir model sunmaktadır.*

Kılavuz, portfolyo kavramının kuramsal çerçevesini açıklamakta; ders düzeyinde uygulama senaryosu, değerlendirme rubriği, puanlama yöntemi ve raporlama süreçlerini ayrıntılı biçimde ortaya koymaktadır.

*Kılavuzun, öğretim elemanları, öğrenciler ve kalite değerlendirme süreçlerinde görevli akademik personel için yararlı bir kaynak oluşturması; aynı zamanda **EDEP sistemi** aracılığıyla program çıktılarının izlenmesine katkı sağlaması amaçlanmaktadır.*

Bu belge, MTÜ Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu tarafından hazırlanmıştır.

Malatya Turgut Özal Üniversitesi
Eğitim-Öğretim Koordinatörlüğü

Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu
2025

İçindekiler

Önsöz

I. Kuramsal Temeller

1. Portfolyonun Amaçları
2. Portfolyo Türleri
3. Portfolyo Hazırlama Süreci
4. Portfolyo Değerlendirme İlkeleri

II. Teknik Resim Dersi Portfolyo Uygulama Senaryosu

1. Dersin Öğrenme Çıktıları
2. Haftalık Konular ve Portfolyo İçeriği

III. Değerlendirme Rubriği

1. Kriter Açıklamaları
2. Öğrenme Çıktıları ile İlişkilendirme

IV. Portfolyo Puanlama Rehberi: Ürün Sayısına Göre Kriter Dağıtım

1. Genel İlkeler
2. Kriter Ağırlıkları ve Ürün Sayısı İlişkisi
3. Örnek Hesaplama

V. Sonuç

Ekler

- Ek 1. Öğrenci Değerlendirme Tablosu

I. KURAMSAL TEMELLER

Portfolyo, öğrencinin belirli bir süreç boyunca yürüttüğü öğrenme etkinliklerini, bu süreçte ürettiği ürünleri, dönütleri ve gelişim basamaklarını sistematik biçimde belgeleyen bir öğrenme ve değerlendirme aracıdır. Yükseköğretim düzeyinde portfolyo, öğrencinin yalnızca bilişsel değil; duyuşsal, psikomotor ve yansıtıcı boyutlarda da gelişimini gözlemlemeye olanak tanır. Bu yönüyle portfolyo, öğrenme sürecini görünür kılarak öğrencinin öz farkındalığını ve öz düzenleme becerisini güçlendiren öğrenci merkezli bir ölçme aracıdır.

Portfolyolar, eğitimde değerlendirme kültürünü değiştirerek not odaklı yaklaşımlardan süreç temelli yaklaşımlara geçişi destekler. Bu araç, öğrencilere öğrenme süreçlerinde aktif rol alma, karar verme, öz değerlendirme yapma ve öğrenme hedeflerini belirleme fırsatı sunar. Öğretim elemanı açısından ise portfolyo, öğrencinin gelişimini izleme ve yapılandırılmış geri bildirim sağlama olanağı tanır.

1. Portfolyonun Amaçları

Portfolyo uygulamalarının yükseköğretim düzeyindeki temel amaçları şunlardır:

- Öğrencinin bireysel öğrenme sürecini sistematik biçimde belgelemek.
- Öğrenme çıktıklarına ulaşma düzeyini izlemek ve değerlendirmek.
- Öz değerlendirme, sorumluluk alma ve yaşam boyu öğrenme becerilerini desteklemek.
- Öğretim elemanına gelişimsel değerlendirme yapma olanağı sunmak.
- Program yeterliliklerinin izlenmesi ve kalite iyileştirmeye katkı sağlamak.

2. Portfolyo Türleri

Portfolyolar farklı amaç ve bağlamlara göre çeşitlenir. Yükseköğretim düzeyinde en sık kullanılan türler şunlardır:

<i>Tür</i>	<i>Tanım</i>	<i>Kullanım Amacı</i>
<i>Gelişim (Süreç) Portfolyosu</i>	<i>Öğrencinin dönem boyunca gelişimini gösteren portfolyo türüdür.</i>	<i>Süreç temelli değerlendirme.</i>
<i>Ürün (Sonuç) Portfolyosu</i>	<i>En başarılı çalışmaların seçkisini içerir.</i>	<i>Dönem sonu performans değerlendirmesi.</i>
<i>Uzmanlık (Profesyonel) Portfolyosu</i>	<i>Öğrencinin mesleki alandaki yeterliklerini belgeleyen dosyadır.</i>	<i>Mezuniyet veya mesleki yeterlik değerlendirmesi.</i>
<i>Dijital Portfolyo</i>	<i>Elektronik ortamda oluşturulan</i>	<i>Teknoloji destekli öğrenme ve</i>

	<i>portfolyo türüdür.</i>	<i>paylaşım.</i>

3. Portfolyo Hazırlama Süreci

Portfolyo hazırlama süreci aşağıdaki aşamalardan oluşur:

- 1. Amaç ve kapsam belirleme: Dersin öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirme.*
- 2. İçerik seçimi: Öğrencinin gelişimini en iyi yansıtan ürünlerin belirlenmesi.*
- 3. Düzenleme: Çalışmaların tarih sırasına göre organize edilmesi.*
- 4. Yansıtma: Öğrencinin kendi sürecini analiz ettiği yansıtıcı raporların eklenmesi.*
- 5. Değerlendirme ve sunum: Rubriklerle değerlendirme ve portfolyonun teslimi.*

4. Portfolyo Değerlendirme İlkeleri

- Ölçütlerin açık ve önceden paylaşılmış olması.*
- Hem süreç hem ürün odaklı ölçme yapılması.*
- Rubrik kullanımının objektifliği artırması.*
- Öğrencinin yansıtıcılık düzeyinin değerlendirmeye dahil edilmesi.*
- Görsel ve içeriksel tutarlılığın korunması.*

II. TEKNİK RESİM DERSİ PORTFOLYO UYGULAMA SENARYOSU

Teknik Resim dersi kapsamında öğrenciler, çizim tekniklerini süreç içinde geliştirmeye odaklanır. Portfolyo uygulaması, öğrencilerin teknik doğruluk, çizim kalitesi, estetik düzen ve gelişim göstergelerini sistematik biçimde belgelerini sağlar. Bu süreç, öğrencilere kendi öğrenme yollarını gözden geçirme ve gelişimlerini görünür kılma fırsatı sunar.

Dersin Öğrenme Çıktıları

- 1 Mekân bileşenlerini tanımlar; plan ve kesit çizimlerini uygun ölçek ve tekniklere göre oluşturur.
- 2 Mekanların plan ve kesitlerini uygun ölçek ve tekniklerine göre oluşturur
- 3 Teknik ölçülendirme kurallarını çizimlerinde uygular
- 4 Merdivenlerin plan ve kesit çizimlerini uygun ölçek ve tekniğe göre oluşturur
- 5 İç mekan ve dış mekan perspektif çizimleri oluşturur

Hafta	Konu	Portfolyo İçeriği
1	Çizgi türleri, ölçek kavramı	Ölçek örnekleri, çizim denemeleri
2-3	Ölçülendirme	Egzersizler, hata analizleri
4-5	Plan çizimi	1/50 ölçekli konut planı
6-7	Kesit çizimi	1/20 kesit planı ve açıklama notu
8	Mobilya anlatımı	Ortografik çizim örnekleri
9	Ara değerlendirme	Öğretim elemanı dönütü ve öğrenci yansıtması
10-12	Perspektif çizimleri	İç ve dış mekan perspektifleri
13-15	Genel revizyon	Revize edilmiş çizimler, gelişim özeti
16	Final sunumu	En iyi çalışmaların seçkisi ve yansıtıcı rapor

III. DEĞERLENDİRME RUBRİĞİ

<i>Ölçüt</i>	<i>Açıklama</i>	<i>Ağırlık (%)</i>	<i>İlişkili Öğrenme Çıktıları</i>
<i>Teknik doğruluk</i>	<i>Çizimlerin ölçek ve teknik kurallara uygunluğu</i>	<i>25</i>	<i>ÖÇ-1, ÖÇ-2, ÖÇ-3</i>
<i>Çizim kalitesi</i>	<i>Çizgi düzeni, okunabilirlik, bütünlük</i>	<i>20</i>	<i>ÖÇ-1, ÖÇ-3, ÖÇ-5</i>
<i>Gelişim göstergesi</i>	<i>Dönütlere göre gelişim</i>	<i>20</i>	<i>ÖÇ-1- ÖÇ-5</i>
<i>Estetik ve düzen</i>	<i>Sunum tasarımı, görsel denge</i>	<i>15</i>	<i>ÖÇ-5</i>
<i>Öz değerlendirme</i>	<i>Öğrencinin süreci analiz etme düzeyi</i>	<i>10</i>	<i>Tüm ÖÇ'ler</i>
<i>Zaman yönetimi</i>	<i>Teslim planına uyum</i>	<i>10</i>	<i>Tüm ÖÇ'ler</i>

V. PORTFOLYO PUANLAMA REHBERİ: ÜRÜN SAYISINA GÖRE KRİTER DAĞITIMI

1. Genel İlkeler

Portfolyo değerlendirmesi, öğrencinin bir dönem boyunca ürettiği çoklu ürünlerin (örneğin çizim, plan, kesit, sunum, rapor vb.) rubrikte tanımlanan ölçütlere göre puanlanmasını içerir. Farklı hesaplama yöntemleri olmakla beraber aşağıdaki hesaplama yönteminin kullanılması daha kolaydır.

Ürün Düzeyi (Mikro Değerlendirme):

Her bir çalışma, rubrikteki kriterlere göre ayrı ayrı puanlanır.

2. Kriter Ağırlıkları ve Ürün Sayısı İlişkisi

Portfolyo değerlendirmesinde her kriterin belirlenmiş bir **yüzdellik ağırlığı** bulunur. Örneğin:

Kriter	Ağırlık (%)
Teknik doğruluk	25
Çizim kalitesi	20
Gelişim göstergesi	20
Estetik ve düzen	15
Öz değerlendirme	10
Zaman yönetimi	10

Öğrenci dönem boyunca **5 ürün** sunmuşsa, öğretim elemanı her ürün için 100 üzerinden puan verir, sonra her kriterin ortalamasını alır ve ağırlıkla çarpar.

Formül:

$$\text{Nihai Kriter Puanı} = (\text{Ürünlerin Ortalama Puanı}) \times (\text{Kriter Ağırlığı} / 100)$$

3. Örnek Hesaplama

Ölçüt: Teknik doğruluk (%25)

Ürün Sayısı: 5

Ürünlere Verilen Puanlar: 80, 70, 90, 75, 85

Adım 1 – Ürün ortalaması:

$$(80 + 70 + 90 + 75 + 85) / 5 = 80$$

Adım 2 – Kriter ağırlığı ile çarp:

$$80 \times 0.25 = 20 \text{ puan}$$

Yani öğrenci “Teknik doğruluk” ölçütünden 25 üzerinden 20 puan almış olur.

“Bir öğrenme çıktısı, birden fazla kriter tarafından desteklenebilir.

Bu durumda **çıktıya ait başarı düzeyi**, o çıktıyı ölçen kriterlerdeki ortalama performans olarak değerlendirilir.”

Pratik Uygulama (Öğretim Elemanı İçin)

Öğretim elemanı her kriteri rubrikte 100 üzerinden puanlar.

Sonra:

1. **Her öğrenme çıktısına karşılık gelen kriterleri belirler.**
(örneğin ÖÇ-1 → Teknik doğruluk, Çizim kalitesi, Gelişim göstergesi)
2. **Bu kriterlerdeki öğrenci puanlarının ortalamasını alır.**
(örneğin 80, 85, 90 → ortalama 85)
3. **Ortalamayı o öğrenme çıktısının başarı yüzdesi olarak yorumlar.**
(Yani ÖÇ-1 ≈ %85 başarı)

Böylece tek tek ağırlık oranlarıyla uğraşmadan, çıktı başarı düzeyi pratik biçimde hesaplanır.

SONUÇ

Portfolyo temelli ölçme ve değerlendirme yaklaşımı, öğrencinin öğrenme sürecini yalnızca sonuç odaklı değil, **süreç ve gelişim temelli** olarak ele almayı mümkün kılar. Bu yöntem, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetmelerine, öz değerlendirme becerilerini geliştirmelerine ve disipline özgü teknik becerilerini yapılandırmacı bir yaklaşımla ortaya koymalarına olanak tanır.

Bu kılavuzda **Teknik Resim dersi** özelinde portfolyo uygulamasından hareketle örnek bir değerlendirme yapılmış, öğrencilerin **mekân bileşenlerini çözümleme, teknik doğruluk**

ilkelerine göre çizim üretme, estetik duyarlılığı geliştirme ve sürece ilişkin yansıtıcı düşünme becerilerini bütüncül biçimde nasıl değerlendirebileceği gösterilmiştir. Bu uygulama aracılığıyla portfolyonun, klasik sınavların ötesinde, öğrencinin **çaba, gelişim ve öğrenme derinliğini** somut biçimde belgeleyen bir değerlendirme aracı olarak nasıl işlev gördüğü ortaya konmuştur.

Ayrıca portfolyo değerlendirmesi, **ders düzeyinde elde edilen öğrenme çıktılarının program yeterlilikleriyle ilişkilendirilmesini** ve bu çıktılara dair verilerin **EDEP sistemine** aktarılmasını kolaylaştırır. Bu yönüyle portfolyo, yalnızca bireysel bir değerlendirme aracı değil, aynı zamanda üniversitenin **kalite güvencesi ve sürekli iyileştirme döngüsünün (PUKÖ)** bir parçası olarak işlev görür.

Sonuç olarak, portfolyo temelli ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğretim sürecine derinlik kazandırmakta; öğrenciyi öğrenmenin öznesi hâline getirirken, öğretim elemanına da kanıta dayalı geribildirim ve program geliştirme için güçlü bir zemin sunmaktadır.

